

فرشته ایزدی نظر، ۱۴۰۵

بررسی تجارب دانش‌آموزان از تعاملات اجتماعی در مدرسه و اثر آن بر یادگیری دانش‌آموزان پسر دوره دوم مقطع ابتدایی شهر سبزوار در سال تحصیلی ۱۴۰۴-۱۴۰۵

پژوهش حاضر با هدف فهم و تبیین تجارب زیسته دانش‌آموزان پسر دوره دوم ابتدایی شهر سبزوار از تعاملات اجتماعی در مدرسه و درک چگونگی تأثیر این تجارب بر فرایند یادگیری آنان انجام شد. این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر رویکرد، کیفی بود و با استفاده از روش تحلیل مضمون استقرایی انجام گرفت. مشارکت‌کنندگان پژوهش ?? دانش‌آموز پسر پایه‌های چهارم، پنجم و ششم ابتدایی شهر سبزوار در سال تحصیلی ???-??? بودند که به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. داده‌ها از طریق مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته گردآوری و پس از پیاده‌سازی واژه‌به‌واژه، طی شش مرحله شامل آشنایی با داده‌ها، کدگذاری اولیه، تشکیل مقوله‌ها، استخراج و نام‌گذاری مضامین، بازبینی و پالایش مضامین و تفسیر نهایی تحلیل شدند. یافته‌ها به شناسایی شش مضمون اصلی انجامید: «طرد و انزوای اجتماعی و فرسایش تمرکز»، «تمسخر، برچسب‌خوردگی و خاموشی کلامی در کلاس»، «دوستی و حمایت همسالان به‌مثابه تکیه‌گاه یادگیری»، «پذیرش گروهی، نقش‌یابی و منزلت به‌مثابه سرچشمه انگیزش»، «معلم به‌مثابه منبع امنیت یا تهدید» و «خودتبیینی دانش‌آموزان از پیوند حال اجتماعی و یادگیری». نتایج نشان داد تعاملات اجتماعی در تجربه زیسته دانش‌آموزان صرفاً زمینه‌ای پیرامونی برای یادگیری نیست، بلکه از طریق سه مجرای اصلی توجه، دسترسی به منابع یادگیری میان‌فردی و معنا و ارزشمندی، بر فرایند یادگیری اثر می‌گذارد. طرد، تمسخر و تعارض موجب اشتغال ذهنی، کاهش تمرکز و مشارکت کلاسی می‌شوند؛ در مقابل، حمایت همسالان، پذیرش گروهی، نقش‌یابی و تعامل حمایتی با معلم، احساس تعلق، انگیزش و دسترسی به فرصت‌های یادگیری را تقویت می‌کنند. همچنین دانش‌آموزان خود به‌طور صریح ارتباط میان وضعیت اجتماعی روزانه و تمرکز، فهم مطالب و عملکرد تحصیلی خود را ادراک و تبیین می‌کردند. بر این اساس، توجه به کیفیت روابط اجتماعی و نقش فعال معلم در مدیریت و بازپیکربندی تعاملات همسالان، می‌تواند به‌عنوان یکی از پیش‌شرط‌های مهم ارتقای یادگیری دانش‌آموزان دوره دوم ابتدایی مورد توجه قرار گیرد.

کلیدواژه‌ها: تعاملات اجتماعی، تجارب زیسته، یادگیری، دانش‌آموزان پسر، دوره دوم ابتدایی، تحلیل مضمون.

شماره‌ی پایان‌نامه: ۱۲۷۳۲۹۸۰۶۳۹۴۳۴۱۹۳۴۰۴۶۱۶۳۵۰۰۷۷

تاریخ دفاع: ۱۴۰۵/۰۶/۳۱

رشته‌ی تحصیلی:

دانشکده:

استاد راهنما: زهرا ایجادی

Thesis:

Study of students' experiences of social interactions at school and its effect on learning of male students in the second year of elementary school in Sabzevar city in the academic year -

The present study aimed to explore and explain the lived experiences of male elementary school students in the second stage of primary education in Sabzevar regarding social interactions at school and to understand how these experiences affect their learning process. The study was applied in terms of purpose and employed a qualitative approach using inductive thematic analysis. The participants consisted of 25 male students in grades four, five, and six from primary schools in Sabzevar during the 20252026 academic year, who were selected through purposive sampling. Data were collected through semi-structured interviews and analyzed after verbatim transcription through six stages: familiarization with the data, initial coding, development of categories, identification and naming of themes, review and refinement of themes, and final interpretation. The findings resulted in six main themes: social rejection and isolation and the erosion of concentration; ridicule, labeling, and verbal silence in the classroom; friendship and peer support as a foundation for learning; group acceptance, role-taking, and social status as sources of motivation; the teacher as a source of security or threat; and students self-explanation of the relationship between their social state and learning. The findings indicated that social interactions were not merely peripheral contextual factors in students learning experiences; rather, they influenced learning through three interconnected pathways: attention, access to interpersonal learning resources, and meaning and sense of worth. Social rejection, ridicule, and interpersonal conflict were associated with mental preoccupation, reduced concentration, and lower classroom participation, whereas peer support, group acceptance, meaningful role-taking, and supportive teacher interactions enhanced students sense of belonging, motivation, and access to learning opportunities. Moreover, students explicitly perceived and explained the relationship between their daily social experiences and their concentration, understanding of academic content, and academic performance. Therefore, attention to the quality of social relationships and the active role of teachers in managing and restructuring peer interactions can be considered important prerequisites for improving learning among students in the second stage of primary education.